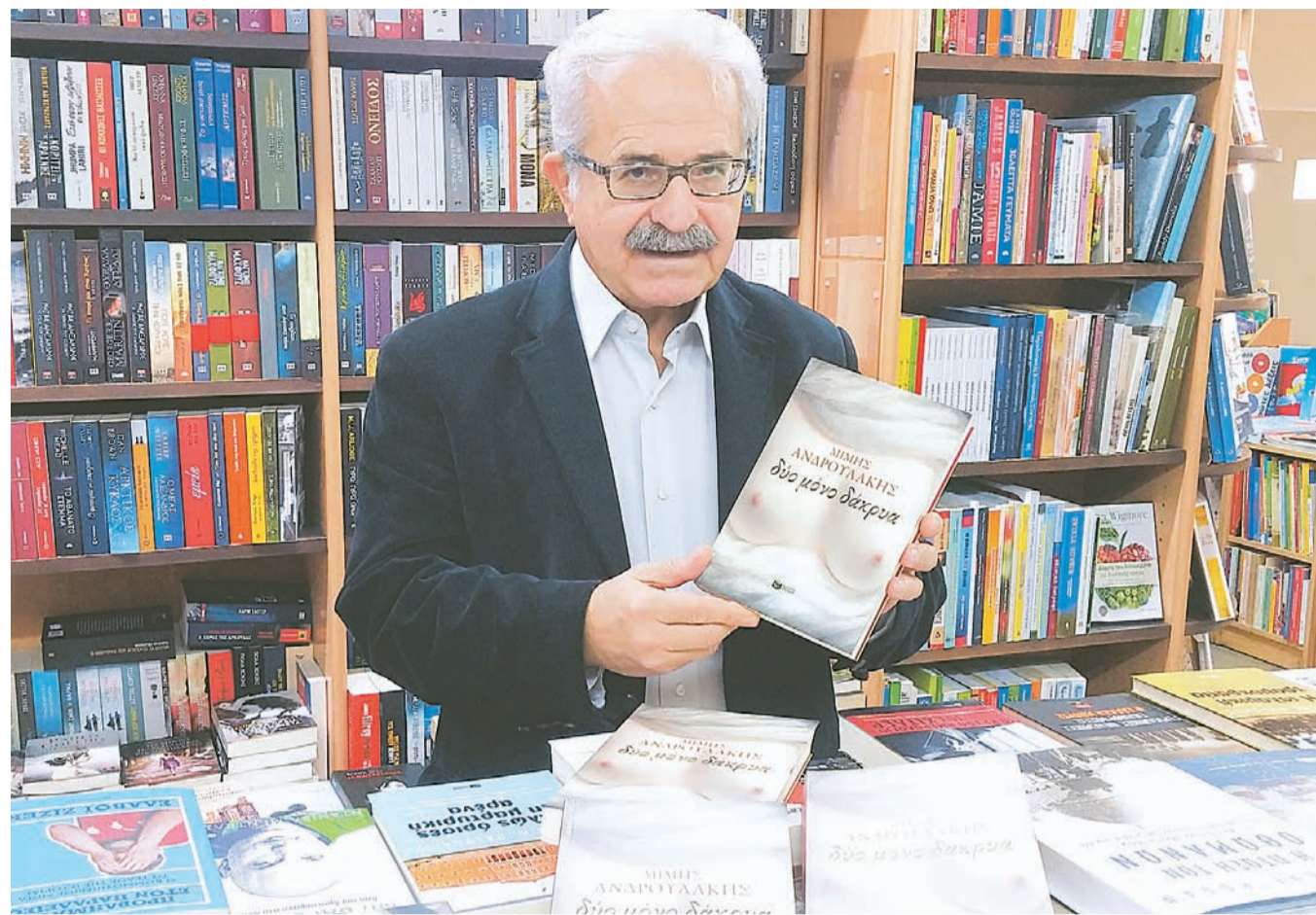

**ΜΙΜΗΣ
ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ**

«**Να στείλουμε μήνυμα
ότι οι παλληκάρια
Ερντογάν
δεν μας τρομάζουν**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου Δρουσιώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

**Η Ελλάδα θα ήθελε ένα Βενιζέλο
σήμερα, ακόμα και η Κύπρος**

Χαρισματικοί ηγέτες γιατί δεν υπάρχουν σήμερα;
Σας είπα, πρέπει να είναι ο συγχρονισμός. Η Ελλάδα θα ήθελε έναν Βενιζέλο σήμερα, ακόμα και η Κύπρος. Κάποτε κούρδισαν τον Μακάριο ότι ήταν ο νέος Βενιζέλος. Του άρεσε πάρα πολύ, διότι τρελαινόταν με τις φιλοφρονήσεις, αν και ο ίδιος είχε αντιβενιζελική καταγωγή, ήταν βέβαια η πικρή εμπειρία που έχει η Κύπρος από τον Βενιζέλο των Οκτωβριανών του 1931, όπου αναγκάστηκε από τις περιστάσεις να πει «μην προχωράτε σε βίαιες διαμαρτυρίες τώρα, πρέπει να χαράξουμε μια άλλη μακροπρόθεσμη στρατηγική» γιατί τότε αντιμετώπιζε άλλες καταστάσεις.

Η Αριστερά έχει αποτύχει;
Υπάρχει η αέναη επιστροφή των ηττημένων της ιστορίας, αυτή είναι η αριστερά, ηττάται, ξαναγεννιέται με άπειρες μεταλλαγές. Θα έχουμε τα επόμενα χρόνια μια αναγέννηση της αριστεράς. Θα περάσουμε όμως τώρα τον κάβο της εθνικιστικής δεξιάς.

Έχουμε έναν Τραμπ, μια Λεπέν που ετοιμάζεται για τις προεδρικές της Γαλλίας το 2017 κ.λπ.
Ναι, πολλές φορές συμβαίνει αυτό στην ιστορία, θα δεις ένα μεγάλο κύμα παγκοσμιοποίησης και μετά ένα αντίστροφο κύμα αποπαγκοσμιοποίησης. Στη φάση αυτή ξαναπαίρνουν οι εθνικιστικές δυνάμεις το πάνω χέρι. Αυτό συνέβηκε και στον Μαρξ. Θα δείτε με προφητική διαορατικότητα στην εισαγωγή στο κομμουνιστικό μανιφέστο να βλέπει το πρώτο κύμα παγκοσμιοποίησης του καπιταλισμού.

Μιλώ με πάθος για τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τα δυο τελευταία του βιβλία που αναφέρονται σε αυτόν. Μας θυμίζει τα λόγια του μεγάλου πολιτικού, ότι όταν ωριμάζει ένας έντιμος διακανονισμός δεν πρέπει να καλωσιεργεί. Άδραξέ τον, υποδεικνύει, διότι οι περιστάσεις μπορεί να συνωμοτήσουν, εσύ να χαθείς μέσα σε έναν λαβύρινθο και στο τέλος να οδηγηθείς στην καταστροφή. Κι όταν ρώτησα τον γνωστό συγγραφέα-πολιτικό Μίμη Ανδρουλάκη, αν αναφέρεται και στο Κυπριακό, η απάντησή του ήταν ότι είναι προφανές ότι χωρίς συμβιβασμό δεν λύνεται το Κυπριακό. Οπως είπε, η διχοτόμηση κρύβει μεγάλους κινδύνους για τον ελληνοισμό. Γι' αυτό, τόνισε, πρέπει να είμαστε υπέρ μιας ομοσπονδιακής λύσης αλλά με μια κυβερνήση, η οποία να ασκεί κυριαρχία και όχι να είναι σκιάδης. Δεν παρέλκει να επισημάνει ότι πρέπει να στείλουμε μήνυμα στην Άγκυρα ότι οι παλληκάρια του Ερντογάν δεν μας τρομάζουν.

Έρχεστε στην Κύπρο σε μια εποχή κρίσιμη, με κάποιους να αναφέρονται ακόμα και σε ρήγμα ανάμεσα σε Κύπρο και Ελλάδα.
Πρέπει να έχουμε αραγάς μέτωπο κι αν υπάρχουν κάποια μικρορήματα να τα σκεπάζουμε γρήγορα, διότι είναι τόσο δύσκολη η κατάσταση που δεν έχουμε περιθώριο να τα αφήσουμε. Ήρθα καλεσμένος του Βιβλιοπωλείου Κ.Π. Κυριάκου για να παρουσιάσω στις εκδηλώσεις «Το βιβλίο στη ζωή μας» τα δύο τελευταία μου βιβλία, «Ταξίδι μέλιτος» για τον Ελευθέριο Βενιζέλο και «Δυο μόνο δάκρυα». Το θέμα τους είναι συναφές με το ερωτήμα σας.

Με ποια έννοια;
Ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε μια εποχή μεγάλων αναταράξεων, ανάλογων αλλά απροσμέτρητα μεγαλύτερων από τις σημερινές, με Βαλκανικούς πολέμους, Παγκόσμια, με επαναχαραζόμενα σύνορα, διαμόρφωση των αποικιακών κρατών στη Μέση Ανατολή, με προσωπικά κύματα, κατάφερε να διπλοσάσει την Ελλάδα με τους Βαλκανικούς Πολέμους. Κατάφερε να δημιουργήσει την Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών και να εγγράψει μια υποθήκη, η οποία ποτέ δεν πραγματοποιήθηκε για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Κι όμως έλασε τις εκλογές;
Ναι, αυτό είναι το εντυπωσιακό του βιβλίου μου, έλασε τις εκλογές και στις 15 Οκτωβρίου 1921 ξεκίνησε το άγνωστο γαμήλιο ταξίδι του στην Αμερική. Γύρισε στην Ευρώπη τον Μάιο του 1922, δύο μήνες πριν τη Μικρασιατική καταστροφή. Ο άνθρωπος που έφερε τα ελληνικά όπλα στην Προύσα, στη Σμύρνη, είχε διπλοσάσει την Ελλάδα, δεν βγήκε ούτε καν βουλευτής και αφού κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες για να υπάρξει μια ενδιάμεση λύση, ήθελε να είναι μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας της διαπραγματευτικής ομάδας, μαζί με το Roy George βρήκαν τη βέλτιστη λύση, η βασιλική κυβέρνηση την απέκλυσε και οδηγήθηκε στην καταστροφή. Είναι εντυπωσιακό ότι έκανε γαμήλιο ταξίδι μέσα σε αυτές τις συνθήκες.

Γιατί έμεινε στη σκιά το ταξίδι αυτό;
Διότι ελόγοι ο Βενιζέλος δεν ήθελε να το αναδείξει και αυτό έχει κάτι παράλογο.

Πώς βρήκατε όλες αυτές τις λεπτομέρειες;

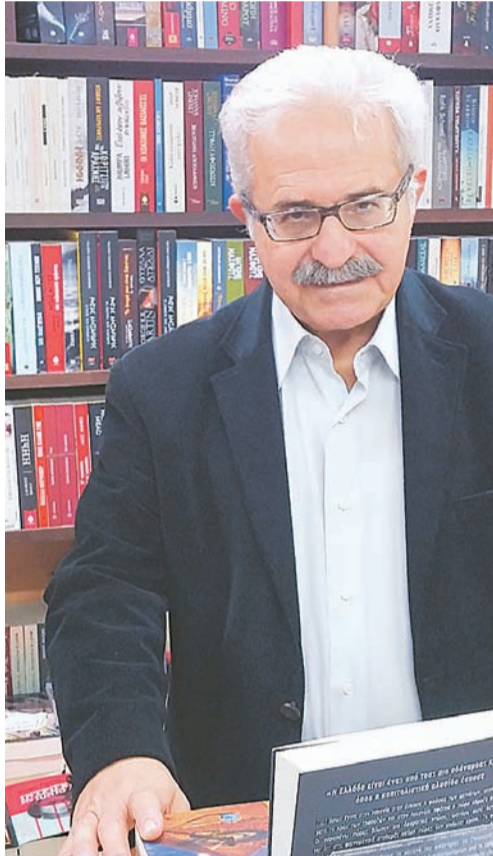
**Χωρίς συμβιβασμό
δεν λύνεται το Κυπριακό**

ΤΑΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ Ν. ΙΑΝΙΤΗ

Τι γράφει η ιστορία για την ένωση της Κύπρου;
Έχω ένα τάμα, αν δεν γράψει κανείς μια μυθιστορική βιογραφία του Νικολάου Ιανίτη, θα τη γράψω εγώ. Είναι μια συγκλονιστική προσωπικότητα. Ήταν δίπλα στον Βενιζέλο στη Διάσκεψη του Παρισιού, την ώρα που έβαζε την υπογραφή γύρισε και του είπε «Νίκο, συντόμος θα βάλουμε και την άλλη υπογραφή για την Κύπρο», εννοώντας την ένωσή της με την Ελλάδα, διότι υπήρχε και αρχήν επίσημη υπόσχεση της Βρετανίας. Βέβαια είχε δοθεί πολλές φορές αυτή η υπόσχεση. Η πιο σοβαρή ήταν τον Οκτώβριο του 1915 μέσα στον διάσμό, τότε οι Άγγλοι ήθελαν να μπει η Ελλάδα στον πόλεμο, θα έκαναν ό,τι τους ζητούσαμε, αλλά είχαμε τον Κωνσταντίνο, Γερμανόφιλο, και δεν ανταποκρίθηκε όταν μας πρόσφεραν την Κύπρο. Όταν έχασε τις εκλογές ο Βενιζέλος, την 1η Νοεμβρίου 1920, η Ελλάδα εξασθένησε, απομονώθηκε εντελώς, οι Άγγλοι βρήκαν αφορμή και δεν έδιναν την Κύπρο. Ο Βενιζέλος θα μπορούσε να τους είχε καθησυχάσει, ενστικτωδώς ακολουθούσε την πολιτική μίμης-Δηλαδή;

Γνώριζε ποιο είναι το μίνιμουμ, γνώριζε και το μάξιμουμ και αναζητούσε ενδιάμεσα τη βέλτιστη εναλλακτική λύση. Γι' αυτό τον Ιανουάριο 1921 μίλησε έγκαιρα για συμβιβασμό. Δεν τον δέχτηκε η Ελλάδα του Κωνσταντίνου.

Πρέπει να κρατήσουμε ζωντανή την ιδέα της επανένωσης, αλλά ταυτόχρονα ισχυρή την ιδέα της κυριαρχίας της κυβέρνησης

Για να μπορέσω να το ζωντανέψω έκανα τεράστια έρευνα και έφτασα κάπου που δεν έχει φτάσει κανείς. Το έφεραν έτσι τα πράγματα ώστε να είμαι στη διασταύρωση διαφορετικών κλάδων της γνώσης. Εκεί όπου ένας ιστορικός-πολιτικός υποβάλλει κρίσιμα ερωτήματα στην ψυχολογία ή στην ιστορία ή στα οικονομικά. Κάνω περισσότερους συνδυασμούς από έναν συνηθισμένο λογοτέχνη-ιστορικό. Λειτουργώ ως ραβδοσκόπος. Δηλαδή αντί να χωθώ στο χάος ενός θέματος, κοιτάζω να βρω ένα καινούργιο σημείο που δεν το έχει βρει άλλος. Το κατάφερα και στα δύο αυτά βιβλία μου.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος έχει πολλά να μας πει σήμερα, είχατε πει, ποιος ο παραλληλισμός;
Όταν υπερεκτιμάς τις δυνάμεις σου υποτιμάς τον αντίπαλο κι όταν αναπτύσσεσαι στον δρόμο προς την Άγκυρα με μέθη και ευφορία, να μην ξεχνάς ποτέ ότι στον δρόμο σου θα βρεις έναν ποταμό Σαγγάριο, δηλαδή το ακρότατο όριο των δυνατοτήτων σου. Μην πας πέρα από αυτό, όπως έκανε ο Βασιλιάς, διότι τότε αποκτάς από τις γραμμές των επικινδυνών σου, δεν έχεις δεύτερη γραμμή άμυνας και οδηγείσαι στην καταστροφή. Μας λέει από δική του εμπειρία, όταν ωριμάζει ένας έντιμος διακανονισμός, μην καλωσιεργείς, άδραξέ τον διότι οι περιστάσεις μπορεί να συνωμοτήσουν, εσύ να χαθείς μέσα σε έναν λαβύρινθο και στο τέλος να οδηγηθείς στην καταστροφή. Κλείσε τον διακανονισμό προτού σε πετάξουν στη

θάλασσα. Ο Βενιζέλος μάς δίνει μεγάλο διάγραμμα αν έρξουμε να τον διαβάσουμε σωστά. Μας λέει με την ίδια του τη ζωή ότι ηγέτης γίνεσαι όταν το εσωτερικό σου κάλεσμα συγχρονίζεται με το κάλεσμα της ιστορίας. Στην περίπτωση του Βενιζέλου είχαμε τέτοιο συγχρονισμό πέντε φορές και μετά την πάση.

Πότε την πατάς, όταν σε κυριεύει η αλαζονεία της εξουσίας;
Είναι και οι περιστάσεις. Συνήθως στη ζωή είχα μια-δυο και σπάνια μια τρίτη ευκαιρία στην πολιτική. Ο Βενιζέλος είχε πολλές, εξάντλησε όλες τις δυνατότητές του.

Η Ελλάδα σήμερα πήρε κάποια μαθήματα από τον Βενιζέλο;
Όχι. Προτού γράψω το «Ταξίδι μέλιτος» όπου φέρνω στο φως καινούργια πράγματα και για το Κυπριακό, για να το απαλλάξω από πολιτικό διδακτισμό και να είναι μια ιστορική λογοτεχνία, έγραψα ένα βιβλίο που λέγεται «Μαύρο Κοιτί, αφορισμοί περί ηγεσίας και στρατηγικής σε συνθήκες αβεβαιότητας και κρίσης». Μια μέρα το 2013 μου είπε ο Τσίπρας ότι ήθελε να τα πούμε. Του απάντησα ότι δεν θα πούμε τίποτα και ότι κάθε πρωί θα του αναρτούσα στο Facebook έναν αφορισμό που θα τον έβρισκε μπροστά του. Του έγραψα 400 αφορισμούς. Στο πρώτο εξάμηνο παραβίασε τα δύο τρίτα. Εμπιστεύτηκε τον Βαρουφάκη. Η δημιουργική ασάφεια που έλεγε ο Βαρουφάκης, ο Ελευθέριος Βενιζέλος από το 1912

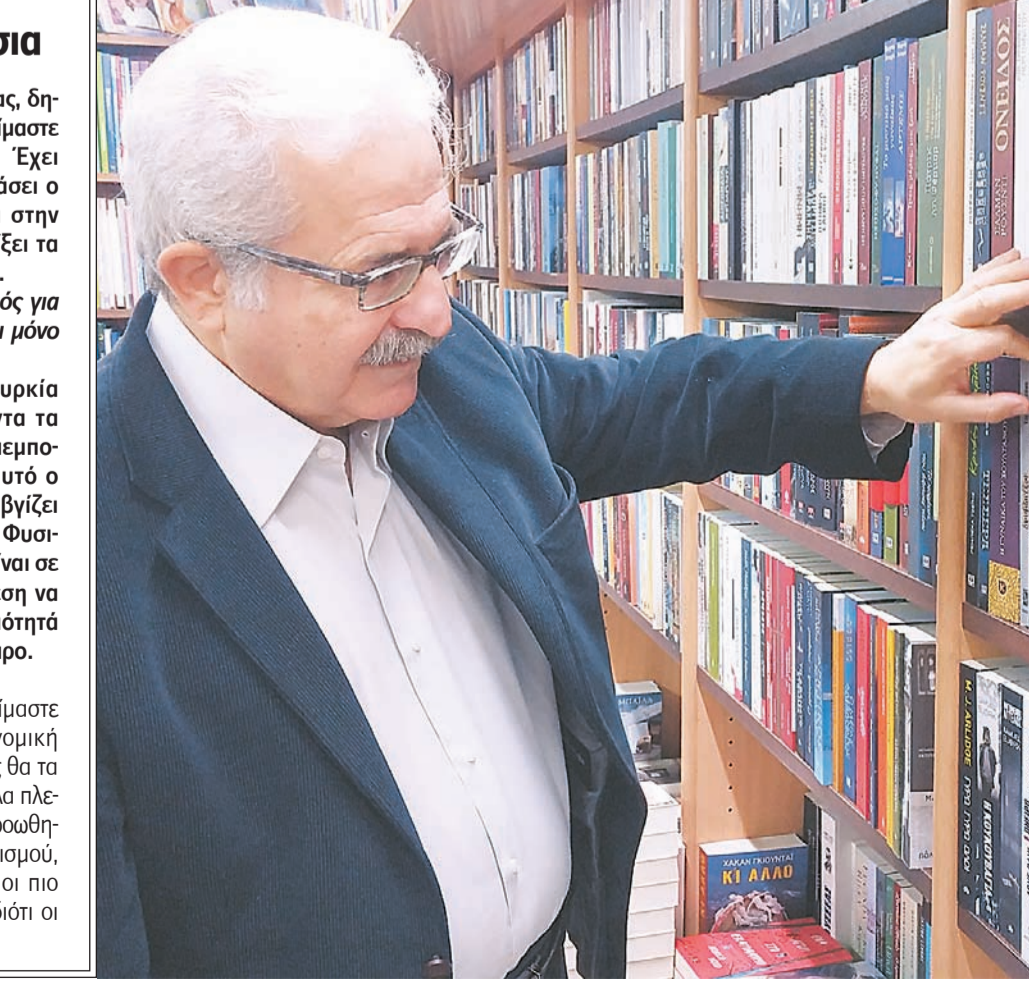
ήξερε ότι βηθιά πάντα τον ισχυρό διότι αυτός θα τη συγκεκρομένη, γι' αυτό πρόσεχε. Θα μπορούσε να κανείς να γράφει την επιστήμη της τέχνης και της πολιτικής μόνο μέσα από τον Βενιζέλο. Έχω γράψει πολλά βιβλία γύρω από αυτό. Στον Βενιζέλο θα δείτε πως οι ιστορικοί παραγνώρισαν ένα πρόσωπο που έπαιξε ρόλο στα κυπριακά πράγματα.

Ποιο;
Τον Εγγλέζο Λόδρο Κίτσερ, τον υπουργό Πολέμου της Βρετανίας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτός έκανε το Κτηματολόγιο της Κύπρου, τον χάρτη της Κύπρου, τις αρχαιολογικές έρευνες, ήταν το στρατιωτικό ινδάλμα της Βρετανίας. Έκανε μεγάλη καριέρα σε όλη την Αφρική, στην Ινδία, είναι αυτός που είπε ότι «όσο ζω η Κύπρος δεν θα περάσει ποτέ στους Έλληνες». Την ήθελε στα χέρια τους για να μπορούν να ελέγχουν τους δρόμους της Μέσης Ανατολής. Ο Μελέπιος Μεταξάκης ήταν Επίσκοπος Κίτιου και μετά έγινε Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και μετά Οικουμενικός Πατριάρχης. Θα δείτε πως περιμένει τον Βενιζέλο στη Νέα Υόρκη. Όλα αυτά δεν υπήρξαν πουθενά.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος μετέφραξε Θουκυδίδη στο γαμήλιο ταξίδι του;
Ναι, γιατί τότε, στη σικελική εκστρατεία των Αθηναίων όπως και τώρα, στη Μικρασιατική εκστρατεία των Ελλήνων έπεφτε μια βαριά σκιά στα συμβάντα που προετοιμάζε τους Έλληνες για την επικείμενη συμφορά. Αυτό το αίσθημα της επικείμενης κατα-

Να μείνουμε στα ευρωπαϊκά πλαίσια

Έχει σθένος η σημερινή Ελλάδα να υπερασπιστεί τις θέσεις της Κύπρου;
Έχει διότι μετέχει στην Ευρώπη. Μπορεί να είναι μια χρεοκοπημένη χώρα, αλλά παρόλα αυτά μπορεί και πρέπει να στείλουμε το μήνυμα στην Άγκυρα ότι οι παλληκάρια του Ερντογάν δεν μας τρομάζουν. Έχουμε όλες τις δυνατότητες να διατηρήσουμε τις θέσεις μας. Ίσα-ίσα η μετριότητα που κινείται η κυπριακή κυβέρνηση, η σύνεση με την οποία αντιμετωπίζει η ελληνική κυβέρνηση μέχρι στιγμής τα θέματα, το αίσθημα που υπάρχει στην Κύπρο για επανένωση αλλά υπό προϋποθέσεις διαυγείς που διασφαλίζουν το ανεξάρτητο και κυρίαρχο της Κυπριακής Δημοκρατίας, όλα αυτά θα ήταν μια ευκαιρία για τον Ερντογάν να αποφύγει την απόλυτη απομόνωση. Έχει πέσει σε λάκκο και συνεχίζει να σκάβει. Δεν είναι τόσο ισχυρός όσο νομίζει. Μην πανικοβάλλεστε. Εμείς πρέπει να μείνουμε μέσα στα πλαίσια

Είμαι ένας μανιακός αυτοδίδακτος

Πώς επιλέγετε τα τελευταία σας βιβλία;
Επιλέγω στιγμές και πρόσωπα που ανακεφαλαιώνουν μια εποχή, σηματοδοτούν από τη μεταστροφή της τύχης και ενεργοποιούνται σε μια εποχή, λίγο πριν, λίγο μετά, από τις μεγάλες καταστροφές.

Ο κόσμος που γνωρίζετε δημιουργεί τα βιβλία σας ή μέσα από τα βιβλία βρίσκετε τον κόσμο;
Εγώ έχω βιωματική γνώση πολύ ισχυρή. Έχω ζήσει πράγματα, συγκλονιστικές στιγμές από τη δικτατορία, έχω γνωρίσει πολλά πρόσωπα και ταυτόχρονα είμαι ένας μανιακός αυτοδίδακτος, δηλαδή περνάω σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Θα γράψω τη βιογραφία Μίκης Θεοδωράκη, είμαστε κολλητοί 45 χρόνια, πρέπει να ξέρεις καλή ιστορία για να διαβάσεις τον Μίκη, να ξέρεις ψυχολογία για να διαχειριστείς αυτό το τέρας, να ξέρεις μουσική για να καταλάβεις τη μουσική του. Δεν είναι εύκολη δουλειά.

Τι θα γράψετε το 2017;
Οι περιστάσεις θα υποδείξουν τι ακριβώς θα είναι, ήδη μέσα μου έχω 3-4 βιβλία έτοιμα. Έχω και παλιές υποθέσεις, ένα βιβλίο μαθηματικών της αβεβαιότητας που ψάχνα να το βγάλω στα Αγγλία, ένα βιβλίο πάνω στο ρίσκο με αίσθηση της ιστορίας, των καταστροφών. Παρακινώ Κυπρίους και Ελλαδίτες ιστορικούς να ασχοληθούν με τον Λεμεσιανό Νικόλαο Ιανίτη, είναι μια συ-

γκλονιστική προσωπικότητα, ο οποίος ερωτεύτηκε τον Βενιζέλο στην κυριολεξία. Ο Βενιζέλος πάλεψε την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, όσο κανείς άλλος, ήταν η έμμονή του ιδέα.

Ερωτηθήκατε κι εσείς τον Ελευθέριο Βενιζέλο;
Όχι ήμουν ένας αριστερός που πάντα ήθελε μια νέα διαλεκτική με την προοδευτική φιλελευθερή παράταξη, με τη φιλελευθερία σοσιαλ-δημοκρατική, αλλά όντας μετακομμουνιστής, αναεωκλής γι' αυτό θα δείτε στο καινούργιο μου βιβλίο «Δυο μόνο δάκρυα» πόσο συγκλονιστική είναι η αποκάλυψη το πως οδηγήθηκε στη ρήξη Βενιζέλου - Αριστεράς.

Εσείς ήλατε σε ρήξη με την Αριστερά;
Όχι, απλά διαγράφηκα. Έκαναν ένα μοιραίο σφάλμα και τους έχω συγχωρέσει. Έγραψα ένα βιβλίο τότε το «Μετά», διότι υπήρχε η ανάγκη μιας ανασυνθέσεως, δηλαδή η μετακομμουνιστική ανανεωτική αριστερά θα έπρεπε να συγκλίνει με την αριστερόστροφη πλευρά της σοσιαλδημοκρατίας, της οικολογίας, της κεντροαριστεράς για να σχηματιστεί το 1990 ένας νέος κοινωνικός συνασπισμός. Αυτή ήταν η δική μου ιδέα και πρόταση, δηλαδή να αποκτήσουμε ένα μέγεθος στην προοπτική ΑΚΕΛ. Ο Αλέξης Τσίπρας κάτι ήθελε να κάνει αλλά δεν το έκανε. Από το 4% πήγε στο 36%, έπρεπε να συνθέσει όλη αυτή την κοινωνική βάση προς ένα νέο πολιτικό κίνημα, αλλά αυτό δεν έγινε.